

Huvudman

Aros skolor AB
Organisationsnummer 5569309825
mohamed@iqraskolan.se

Ärendet

Tillsyn av Iqraskolan i Västerås kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Aros skolor AB att senast den **28 februari 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, moderna språk som språkval, extra studietid, garantin för tidiga stödinsatser, anmäla och utreda särskilt stöd, beslut om betyg samt betygskatalogens utformning. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Aros skolor AB inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Aros skolor AB ska vidta följande åtgärder

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

1. Se till att undervisningen i ämnena idrott och hälsa samt slöjd bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, om lärarna inte omfattas av något av undantagen från dessa krav. För det fall huvudmannen avser att för undervisningen använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet, inkom med en motivering till varför aktuella lärare är lämpliga att bedriva

undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt har en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. Inkom även med underlag som styrker deras erfarenhet och utbildningsbakgrund. (2 kap. 13 och 18 § skollagen)

2. Se till att endast den som har legitimation anställs utan tidsbegränsning som lärare om inte en undantagssituation föreligger, och att lärare utan legitimation anställs endast för viss tid i enlighet med de krav som framgår av författningarna. Aros skolor AB ska redovisa hur de anställt personal vid eventuella nyanställningar i verksamheten för Iqraskolan från datum för detta beslut till den 28 februari 2024. (2 kap. 20 § skollagen)

Moderna språk som språkval

1. Se till att eleverna erbjuds minst två av språken franska, spanska och tyska som språkval. Huvudmannen ska redovisa vilka språk som erbjuds som språkval samt hur utfallet av språkvalet blev. Vidare ska huvudmannen inkomma med en redovisning av hur språkvalet organiseras. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5–7 §§ skolförordningen (2011:185), Lgr 22, 1. Rättigheter och skyldigheter)

Extra studietid

2. Se till att eleverna i årskurs 4–6 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid minst två timmar i veckan under eller i direkt anslutning till skoldagen. Huvudmannen ska redovisa hur och i vilken omfattning eleverna erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (10 kap. 5 a § skollagen)

Garantin för tidiga stödinsatser

1. Se till att det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass samt bedömningsstödet i årskurs 1 används enligt författningarnas krav. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen, 8 kap. 2 § och 9 kap. 22 b § skolförordningen samt 2–5 § Skolverkets föreskrifter om obligatoriska nationella kartläggningsmaterial i svenska, svenska som andraspråk och matematik i förskoleklassen [SKOLFS 2016:66])
2. Se till att ansvarig förskollärare och lärare, i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens, gör en särskild bedömning av elevers kunskapsutveckling på alla elever som visat en indikation på att inte uppnå kriterierna för kunskaper i årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik i samband med att Skolverkets

kartläggningsmaterial och bedömningsstöd inom garantin för tidiga stödinsatser används. (3 kap. 4 och 4 a §§ skollagen)

3. Se till att vid minst ett tillfälle före den 28 februari 2024 informera samtliga lärare samt elevhälsan i förskoleklass och på lågstadiet om skollagens bestämmelser gällande garantin för tidiga stödinsatser. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder.

Anmälan, utredning och beslut om särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle före den 28 februari 2024 informera samtliga lärare och elevhälsans personal om skollagens bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd samt skyldigheten att anmäla till skolans rektor att en elev kan vara av behov av särskilt stöd och hur anmälningsförfarandet går till. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (2 kap. 34 § andra stycket och 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen)
2. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn eller den rektorn delegerat till, ska rektorn se till att starta en utredning. I varje utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden den 4 december 2023 till den 28 februari 2024 och vilket datum utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
3. Se till att ett beslut om att upprätta eller inte upprätta åtgärdsprogram fattas efter varje avslutad utredning av behov av särskilt stöd. Rektorn ska dokumentera för vilka elever sådana beslut fattats under perioden den 4 december 2023 till den 28 februari 2024. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen)

Beslut om betyg och betygskatalogens utformning

1. Se till att betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Huvudmannen ska skriftligt redogöra för hur betygen på skolenheten beslutas och av vem. (3 kap. 14 §, 10 kap. 15 och 18 §§ skollagen, 6 kap. 2 och 3 §§ samt 11 § skolförordningen)

2. Se till att beslut om betyg dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog. I detta ingår att det ska framgå vem eller vilka lärare som fattat beslut om betyg. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med en kopia av betygskatalogen avseende höstterminen 2023. (6 kap. 10 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog)

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2023:6879) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2023 inlett en tillsyn av Iqraskolan, som är en F-6 skola i Västerås kommun. Tillsynen avser förskoleklass och grundskola.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Iqraskolan följer gällande bestämmelser om undervisning av behöriga och legitimerade lärare, erbjudande om moderna språk som språkval, extra studietid, garantin för tidiga stödinsatser, anmälan och utredning av särskilt stöd och beslut om åtgärdsprogram, beslut om betyg samt betygskatalogens utformning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 25 och 26 oktober 2023. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. betygskataloger, åtgärdsprogram, individuella utvecklingsplaner och sammanställning av garantin för tidiga stödinsatser. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av den av huvudmannen inskickade redovisningen av lärarnas legitimationer och behörigheter framgår att det finns tre lärare på skolan som inte är legitimerade och behöriga. I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att två av lärarna bara har några få högskolepoäng kvar till dess att de kan ansöka om sin lärarlegitimation. De beräknas vara klara med sina utbildningar våren 2024. I en komplettering från huvudmannen efter skolbesöket framkommer att en av lärarna precis genomfört sin sluttentamen och att läraren nu är godkänd och klar för att ansöka om lärarlegitimation.

Av anställningsavtalen för dessa två lärare framgår att lärarna är anställda tillsvidare och att "anställningen omförhandlas vid uppvisande av giltig legitimation inför läsåret 24/25. Förlängning av tidigare avtal då legitimation inte har uppvisats inom avsatt tid"

Rektorn uppger vidare att den tredje läraren, som undervisar i idrott och hälsa samt slöjd, även undervisar som modersmåslärare på skolan och att läraren blev antagen till VAL-utbildningen (vidareutbildning av lärare) under hösten 2023. Rektorn berättar dock att eftersom läraren precis påbörjat utbildningen kommer det att ta flera år av studier innan läraren är klar. Rektorn berättar att hon har annonserat efter en behörig och legitimerad lärare i idrott och hälsa samt slöjd samtidigt som hon uppger att hon helst vill vänta med att anställa en annan lärare, eftersom läraren kan "fånga eleverna i skolan". Av lärarens anställningsavtal framgår att läraren är anställd som pedagog med ansvar för undervisning samt modersmåslärare. Av samma lärares schema framgår att läraren undervisar i idrott och hälsa samt i slöjd. Det finns inga lektioner i modersmål schemalagda på lärarens schema. Huvudmannen har i en komplettering den 15 november 2023 redovisat de annonser som skolan haft utlagda på Arbetsförmedlingen. I dessa annonser finns ingen annons gällande rekrytering av en lärare i idrott och hälsa samt slöjd.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon lärare att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är

behörighetsgivande. En sådan lärare får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

I fråga om tidsbegränsning av en anställning som lärare gäller att den som ska bedriva undervisning enligt 18 § får anställas för högst ett år i sänder. (2 kap. 21 § skollagen)

En huvudman får, med undantag från 2 kap. 13 § skollagen, för en period av högst två år anställa en person som har ämneskunskaper som motsvarar de ämneskunskaper som krävs för en behörighetsgivande lärarexamen i det eller de ämnen som personen ska bedriva undervisning i, eller genomför en kompletterande pedagogisk utbildning som syftar till att personen ska uppnå en behörighetsgivande lärarexamen i det eller de ämnena. (Förordning (2016:350) om försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning)

Skolinspektionens bedömning

Undervisning ska bedrivas av legitimerade och behöriga lärare om inte någon undantagsregel är tillämplig.

En lärare som inte är legitimerad och behörig får ändå bedriva undervisningen under förutsättning att det inte finns någon i huvudmannens organisation som uppfyller kraven på behörighet. Om det saknas en legitimerad, behörig lärare inom organisationen kan huvudmannen alltså låta en annan lärare bedriva undervisningen, under förutsättning att personen har tillräcklig kompetens och är lämplig för det. Finns det ingen sådan person inom huvudmannens organisation bör huvudmannen göra ansträngningar för att rekrytera en legitimerad, behörig lärare. Visar det sig sedan saknas sökande med legitimation och rätt behörighet får en annan lärare eller förskollärare tillfälligt bedriva undervisningen. En person utan legitimation och behörighet får dock bedriva undervisningen under högst ett år i sänder. Lärare som undervisar i modersmål är undantagna från bestämmelsen om anställningstid.

Av utredningen framgår att tre lärare på skolan saknar lärarlegitimation. Två av dessa är klasslärare och den tredje undervisar enligt schemat i idrott och hälsa samt slöjd. Ingen av lärarna undervisar i modersmål och omfattas därmed inte av undantaget för lärare i modersmål enligt 2 kap. 18 § skollagen.

Det framkommer att en av klasslärarna nu har lärarexamen och är godkänd att söka lärarlegitimation samt att den andra klassläraren bara har några få högskolepoäng kvar till lärarexamen. Dessa lärare får anses ha tillräcklig kompetens och vara lämpliga att undervisa sina klasser. Det framgår vidare av ingivna

handlingar att huvudmannen annonserat efter klasslärare. Skolinspektionen bedömer att klasslärarna därmed omfattas av undantagsregeln i 18 § skollagen.

Av utredningen framgår att det inte finns någon behörig lärare i idrott och hälsa samt slöjd inom huvudmannens organisation. Under förutsättning att en lärare har tillräcklig kompetens och är lämplig kan huvudmannen låta denne bedriva undervisning. Personen får dock bara bedriva undervisning ett år i taget och därefter måste huvudmannen försöka rekrytera en behörig och legitimerad lärare.

När det gäller läraren som undervisar i idrott och hälsa samt slöjd framgår det inte att läraren har utbildning för ändamålet men att läraren har påbörjat VAL-utbildning. Det framgår inte heller av ingivna handlingar att huvudmannen försökt rekrytera en legitimerad och behörig lärare i idrott och hälsa samt slöjd. Skolinspektionen bedömer därmed att läraren inte omfattas av undantaget i 2 kap. 18 § skollagen.

Av ingivna anställningsavtal framgår att tre lärare är anställda tillsvidare på skolan trots att dessa lärare saknar lärarlegitimation. Det strider mot bestämmelsen i 2 kap. 21 § skollagen. Undantaget i förordningen om försöksverksamhet med anställning under viss kompletterande utbildning är inte heller tillämpligt på en lärare som är tillsvidareanställd.

Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen att Aros skolor AB:s verksamhet vid Iqraskolan inte fullt ut lever upp till skollagens krav att ge eleverna undervisning av behöriga och legitimerade lärare. Vidare strider Aros skolor AB:s anställningar utan tidsbegränsning av de tre lärarna mot författningarnas krav.

Erbjudande om moderna språk som språkval

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger i intervju att de inte får välja något annat modernt språk än spanska. Rektorn bekräftar att skolan bara erbjuder spanska som modernt språk, men tillägger att eleverna även kan välja engelska eller svenska som språkval. Rektorn uppger vidare att skolan inte har möjlighet att erbjuda något annat modernt språk som språkval än spanska och att eleverna och elevernas vårdnadshavare får information om detta inför språkvalet.

Rättslig reglering

Undervisningen i grundskolan ska omfatta ämnet moderna språk, som ska erbjudas varje elev inom ramen för språkval och, för elever som ska erbjudas modersmålsundervisning, modersmål. Huvudmannen ska som språkval erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska. (10 kap. 4 § skollagen, 9 kap. 5 § skolförordningen)

En elev får istället för ett språk som erbjudits som språkval välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, svenska eller svenska som

andraspråk, under förutsättning att eleven i övrigt får undervisning i svenska eller svenska som andraspråk, eller engelska (9 kap. 6 § skolförordningen).

Huvudmannen är inte skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits som språkval om färre än fem elever väljer språket (9 kap. 7 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i Aros skolor:s verksamhet när det gäller skyldigheten att erbjuda minst två av språken franska, spanska och tyska som språkval. Av utredningen framkommer att skolan endast erbjuder spanska som språkval. Att Aros skolor AB endast erbjuder spanska som moderna språk är en brist.

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I intervjuer med elever i årskurs 4–6 och lärare framkommer att eleverna i årskurs 4–6 kommer att erbjudas extra studietid efter höstlovet. Eleverna berättar att den extra studietiden brukar starta efter höstlovet och att det var så även förra läsåret. Att den extra studietiden inte erbjuds eleverna förrän efter höstlovet förklarar rektorn med att det varit hög frånvaro bland lärarna på skolan. Rektorn uppger vidare att skolan erbjuder extra studietid i ämnet idrott och att det finns en blankett som elevernas vårdnadshavare ska fylla i om de är intresserade av att eleven ska få läxhjälp. Vidare uppger rektorn att det är ansvarig lärare som bedömer om eleven är i behov av läxhjälp. Det framkommer av intervjuer med lärare och rektorn att eleverna kommer att erbjudas 60 minuter extra studietid i veckan.

Rättslig reglering

Eleverna i årskurs 4–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet omfattar minst två timmar per vecka och undervisningen anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Aros skolor AB inte uppfyller författningarnas krav avseende att elever i årskurs 4–6 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid.

Eleverna i årskurs 4–6 hade vid tiden för tillsynsbesöket inte extra studietid, men skulle erbjudas 60 minuter extra studietid per vecka efter höstlovet. Eftersom extra studietid ska erbjudas med två timmar per vecka och under hela läsåret erbjuder Aros skolor AB inte extra studietid i den omfattning som skollagen kräver. Vidare framgår av utredningen att det är lärarna som bestämmer om eleven ska ha extra studietid eller inte, något som Skolinspektionen bedömer inte vara ett erbjudande

om extra studietid som bygger på elevernas frivilliga deltagande. Att Iqraskolan inte erbjuder eleverna i årskurs 4–6 att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid är en brist.

Garantin för tidiga stödinsatser

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har begärt att få ta del av skolans sammanställning av resultaten för det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass och det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 för läsåret 2022/23. Skolinspektionen fick vid skolbesöket ta del av sammanställningen gällande det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 i matematik samt elevernas individuella resultat gällande svenska. I en komplettering från huvudmannen den 15 november 2023 framkommer att skolan har använt delmomentet "Lekparken" i kartläggningsmaterialet i förskoleklass gällande matematiken.

Använda det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass

I intervju med lärare som undervisar i förskoleklass och årskurs 1–3 framkommer att skolan var sena med att använda det nationella kartläggningsmaterialet föregående läsår. I intervju med specialpedagogen framkommer det att vissa delar av garantin för tidiga stödinsatser inte användes föregående läsår och att det finns brister i dokumentationen. Specialpedagogen uppger att hen inte har sett någon dokumentation gällande det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass för läsåret 2022/23 och specialpedagogen kan heller inte svara på om materialet användes i sin helhet. Däremot, berättar specialpedagogen, har hen fått en muntlig överlämning av resultatet från läraren som använde föregående års kartläggningsmaterial. Rektorn uppger dock att förskollärarna meddelat rektorn att alla delar är gjorda men att den fysiska sammanställningen saknas.

Rektorn uppger att hon säkerställer att lärarna använder kartläggningsmaterialet samtidigt som hon uppger att det finns olika uppgifter bland lärarna huruvida materialet användes eller inte föregående läsår. Rektorn berättar att läraren som skulle använda materialet tyckte att det var svårt att använda sig av.

Använda det nationella bedömningsstödet i årskurs 1

Specialpedagogen uppger att hen, föregående läsår, inte kände till att det fanns ett nationellt bedömningsstöd för årskurs 1. Specialpedagogen valde därför till en början att genomföra ett eget kartläggningsmaterial med eleverna. Specialpedagogen uppger vidare att hon därefter använde det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 med eleverna föregående läsår.

Skolinspektionen har granskat dokumentation av 14 elevers individuella resultat gällande det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 i ämnet svenska för läsåret 2022/23. Det finns ingen dokumentation beträffande elevernas resultat i en eller flera delar av bedömningsstödet. I intervju med rektorn uppger hon att lärarna har uppgett att de saknar en del av dokumentationen gällande garantin för tidiga

stödinsatser. På frågan hur rektorn säkerställer att materialet i garantin för tidiga insatser används av lärare svarar rektorn att hon utgår från att lärarna använder materialet eftersom lärare har sagt att de är klara med alla tester.

Lärare som undervisar i årskurs 1 uppger att hen använder de delar av bedömningsstödet som eleven kan och om eleven inte kommit till C-nivån så används den inte. Läraren uppger vidare att hen kontinuerligt bedömer elevernas kunskaper men att dessa bedömningar inte alltid utgår från bedömningsstödet vilket i sin tur innebär att bedömningarna dokumenteras på andra sätt än via bedömningsstödet.

Genomföra särskilda bedömningar

Specialpedagogen uppger att hen har arbetat med de elever som har en indikation på att ha svårigheter att uppfylla framtida kunskapskrav och att hen har arbetat med de elever som gick i förskoleklass och årskurs 1 föregående läsår. När det gäller eleverna i årskurs 1 berättar specialpedagogen att det var hen som genomförde och använde bedömningsstödet med eleverna. Specialpedagogen tillägger att det därför kan vara så att det är specialpedagogen själv som sedan gjort den särskilda bedömningen. Specialpedagogen uppger vidare att hen upplever att det görs en särskild bedömning av elever där det finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper i årskurs 1 och 3 och berättar att dessa elever fått stöd av specialpedagogen under sexveckorsperioder. Föregående läsår var det en elev i förskoleklassen som genomgick en särskild bedömning och fyra elever i årskurs 1 som det fanns en indikation på att de hade svårigheter att uppfylla framtida kunskapskrav.

Rektorn uppger att lärarna ska göra indikationen och sedan kontakta elevhälsoteamet. Lärarna ska sätta in extra anpassningar om det framkommer att eleven har svårt att räkna, läsa eller skriva. På frågan om det görs en särskild bedömning frågar rektorn vad som menas med en särskild bedömning? Efter att utredaren har förklarat begreppet särskild bedömning, svarar sedan rektorn "både ja och nej - lärarna gör andra tester på eleverna". Vidare uppger rektorn att det alltid görs en särskild bedömning när en elev befaras att inte nå kunskapskriterierna och att den särskilda bedömningen görs utifrån resultatet i bedömningsstödet.

Rättslig reglering

Nationella kartläggningsmaterial ska användas i förskoleklassen för att kartlägga elevernas språkliga medvetenhet och matematiska tänkande (8 kap. 2 § skolförordningen). Nationella bedömningsstöd ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 1 (9 kap. 22 b § skolförordningen). Nationella prov ska användas i matematik och svenska eller svenska som andraspråk i årskurs 3 (9 kap. 21 § skolförordningen).

Det ska göras en särskild bedömning av en elevs kunskapsutveckling i förskoleklassen och i lågstadiet i grundskolan, om det utifrån användning av ett nationellt kartläggningsmaterial, ett nationellt bedömningsstöd eller ett nationellt

prov i svenska, svenska som andraspråk eller matematik finns en indikation på att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper för årskurs 1 och 3 i svenska, svenska som andraspråk eller matematik. Om det efter en sådan bedömning kan befaras att eleven inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska det skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd. (3 kap. 4 § skollagen)

Ansvarig förskollärare eller lärare ska samråda med personal med specialpedagogisk kompetens vid en särskild bedömning. Sådant samråd behöver inte genomföras om den ansvariga förskolläraren eller läraren har specialpedagogisk kompetens (3 kap. 4 a § skollagen).

Det behöver inte göras någon särskild bedömning om förutsättningarna för extra anpassningar eller utredning om behov av särskilt stöd redan är uppfyllda. Det ska i så fall skyndsamt planeras för extra anpassningar eller göras en anmälan till rektorn om utredning om behov av särskilt stöd (3 kap. 4 § skollagen).

Av förarbetena till garantin för tidiga stödinsatser framkommer att *den särskilda bedömningen* handlar om att avgöra om en elev är i behov av extra anpassningar eller inte. En viktig tumregel bör vara att det ska vara ett mindre antal elever som får extra anpassningar eller särskilt stöd än det antal elever vars resultat särskilt bedöms. I förarbetena bedöms att cirka 20 procent av eleverna i förskoleklassen och lågstadiet kommer att vara i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. För att inte någon elev ska "tappas bort" i processen anges i förarbetena att ansvarig förskollärare eller lärare i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens troligen kommer behöver analysera cirka 50 procent av elevernas resultat. Syftet är att på så sätt fånga upp de mer svårbedömda eleverna. (Prop. 2017/18:195 Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser, sid 45f, 48, och 71)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen gör bedömningen att verksamheten vid Iqraskolan inte efterlever författningskraven gällande garantin för tidiga stödinsatser. Av utredningen framkommer att Iqraskolan inte genomför alla steg inom garantin för tidiga stödinsatser.

Av utredningen framkommer att delar av det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 i svenska inte har använts och skolan har inte kunna visa att de använt sig av hela det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass. Det har även i intervju med specialpedagogen framkommit att delar av kartläggningsmaterialet i förskoleklass genomförts för sent. Varken specialpedagogen eller rektorn kan bekräfta att de tagit del av dokumentationen gällande det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass.

Det framgår vidare att varken specialpedagogen eller rektorn kan redogöra för hur den särskilda bedömningen, som ingår i garantin för tidiga stödinsatser, går till på skolan och att rektorn inte känner till de begrepp som är kopplade till garantin för tidiga stödinsatser.

Skolinspektionen vill göra huvudmannen uppmärksam på att det av det obligatoriska bedömningsstödet framgår att, om en lärare observerar en *indikation* på att en elev behöver stöd i sitt lärande, ska en *särskild bedömning* av elevens kunskapsutveckling i samråd med specialpedagogisk kompetens genomföras. Denna särskilda bedömning ska enligt förarbetena (se Rättslig reglering ovan) göras på många fler elever än som faktiskt är i behov av extra anpassningar, för att ingen elev ska "tappas bort" i processen.

Av författningarna framgår att det nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass och det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 ska användas för att stödja lärarnas bedömning av elevernas kunskaper. Det framgår även när läraren ska använda de obligatoriska materialen. Genom att använda sig av de nationella kartläggningsmaterialen i förskoleklass och de nationella bedömningsstöden i årskurs 1 med efterföljande särskilda bedömning kan skolan säkerställa att alla elever som kan komma att behöva stöd uppmärksammas. Skolinspektionen bedömer att det är en brist att Iqraskolan inte använt alla delar i det nationella bedömningsstödet i årskurs 1 i ämnet svenska. Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att Iqraskolan inte kunnat redovisa att nationella kartläggningsmaterialet i förskoleklass använts i sin helhet.

Anmäla, utreda och fatta beslut om särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmäla elevers behov av särskilt stöd till rektorn

Lärarna och specialpedagogen uppger i intervju att det finns en blankett som lärarna ska använda när de vill anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd, men tillägger sedan att det inte är alla lärare som använder blanketten. Rektorn uppger dock att hon har skippat blanketten för anmälan och berättar att lärarna kan göra på lite olika sätt när de ska anmäla en elev.

I intervju med lärare framkommer det att det finns fem elever i årskurs 3 som de befarar trots extra anpassningar inte kommer att uppfylla kunskapskriterierna, men som inte har anmälts till rektorn.

Lärarna uppger att de inte vet vad som händer efter att de anmält en elev till rektorn och att återkopplingen från elevhälsoteamet är långsam och att återkopplingen i vissa fall uteblir. Specialpedagogen uppger att hen tror att det är rektorn som beslutar om att det ska startas en utredning gällande elevens behov av särskilt stöd.

Utreda särskilt stöd

I intervju med specialpedagogen framkommer det att ett flertal av de namngivna elever som lärarna uppgivit att de har anmält till rektorn, inte har blivit anmälda enligt elevhälsan och det har enligt elevhälsan inte startats någon utredning för dessa elever. Vidare finns det elever som lärare uppger att de inte har anmält men specialpedagogen uppger som anmälda. Lärarna och specialpedagogen har också

olika uppfattningar gällande huruvida vissa elever befaras att uppfylla kunskapskriterierna eller inte.

Lärare uppger att rektorn inte alltid startar en utredning gällande elevers behov av särskilt stöd efter att lärare anmält till rektorn och att läraren kan få svar från elevhälsoteamet att eleven som anmälts inte är prioriterad. Rektorn uppger att det inte alltid startas en utredning efter att en lärare anmält en elev, utan att skolan gör lite olika, beroende på situationen. Det framkommer även att rektorn inte vet om det fattats beslut om att utredning ska startas gällande ett par namngivna elever.

Specialpedagogen uppger först att det finns tre pågående utredningar gällande elevers behov av särskilt stöd på skolan. När Skolinspektionen senare går igenom elevexempel med specialpedagogen framkommer det att det finns åtta utredningar gällande elevers behov av särskilt stöd som påbörjats eller pågår.

Rektorn berättar att det finns elever på skolan som inte når kunskapskriterierna men där vårdnadshavarna anser att det är något fel på eleven om den får stödåtgärder. Därför, fortsätter rektorn, kan det vara svårt att få in underlag för utredningar gällande särskilt stöd.

Beslut att utarbeta eller att inte utarbeta åtgärdsprogram

Specialpedagogen uppger att när en utredning av en elevs behov av särskilt stöd är klar genomför specialpedagogen en analys av utredningen och lämnar den tillsammans med ett förslag till beslut till den biträdande rektorn.

Specialpedagogen uppger att det inte fattas några beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram och att det saknas resurser på skolan för att klara uppdraget gällande arbetet med särskilt stöd. Det framkommer att det finns elever vars utredning gällande behov av särskilt stöd är klar, men där rektorn inte fattat något beslut om att utarbeta eller inte utarbeta ett åtgärdsprogram.

Rektorn uppger att när en utredning om en elevs behov av särskilt stöd är klar så funderar de vad som är bra för klassen och berättar att det antingen kan vara så att det är läraren som behöver stöd eller så kan det vara så att det är inlärnings svårigheter hos eleven. Rektorn uppger att det finns en kryssruta i beslutsmallen gällande att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram som rektorn kryssar i om det inte ska utarbetas ett åtgärdsprogram. Rektorn uppger vidare att detta delges vårdnadshavaren och att beslutet är överklagbart.

På frågan vilken typ av särskilt stöd som skolan erbjuder svarar rektorn skolan erbjuder mycket extra anpassningar och att de arbetar på andra sätt med eleverna. Rektorn uppger vidare att skolan erbjuder särskilt stöd i form av att det tillsätts en resurs i elevgruppen eller att rektorn gör förändringar bland personalen.

Rättslig reglering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygs kriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie

undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. (3 kap. 7 § skollagen)

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas.

Åtgärdsprogram beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt, i form av distansundervisning eller i form av anpassad studiegång.

Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas. (3 kap. 9 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Aros skolor AB inte uppfyller författningarnas krav gällande anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer vidare att Aros skolor AB inte uppfyller författningarnas krav när det gäller att fatta beslut om att utarbeta eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Skolinspektionen bedömer att det föreligger brister i flera steg i den process som ska leda fram till att en elev i behov av får särskilt stöd får ett sådant stöd. Skolinspektionen bedömer att bristerna är allvarliga.

Det framgår av utredningen att det finns ett flertal elever som lärare inte anmält för utredning om särskilt stöd trots att de befarar att eleven inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Det framgår vidare att det inte alltid skyndsamt startas en utredning om elevens eventuella behov av särskilt stöd när läraren har anmält att de befarar att en elev inte kommer att uppfylla kriterierna för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Det framkommer att det är otydligt för lärarna vad som räknas som en anmälan till rektorn och skolan saknar rutiner för anmälan av elever för utredning av behov av särskilt stöd. Det framkommer att elevhälsan och rektorn inte har kännedom om samtliga de elever som lärarna uppger att de har gjort en anmälan om. En rektor eller den som uppgiften är delegerad till är alltid skyldig att starta en utredning efter att denne har mottagit en anmälan om utredning av särskilt stöd.

Vidare framkommer det att rektorn inte alltid fattar ett beslut om att utarbeta ett åtgärdsprogram när en utredning gällande en elevs behov av särskilt stöd är klar.

Att göra förändringar i personalgruppen eller att tillsätta en resurs i elevgruppen är inte en form av särskilt stöd för en elev.

Det finns således brister i skolans arbete med såväl anmälan som utredning och beslut om särskilt stöd. Om lärare inte anmäler elever som de befarar inte uppfyller de kriterier för kunskaper som minst ska uppfyllas, rektorn inte startar utredningar och inte fattar beslut om särskilt stöd riskerar eleverna att bli utan det särskilda stöd som eleven kan ha behov av och rätt till.

Beslut om betyg och betygskatalogens utformning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av betygskatalogerna från vårterminen 2023 framgår att den biträdande rektorn har signerat alla betygskataloger. Vidare framgår av betygskatalogerna att den biträdande rektorn anges som undervisande lärare i samtliga ämnen. I intervju med lärare framkommer att det är den undervisande läraren som fattar beslut om betyg. I komplettering från huvudmannen framkommer att om en lärare inte är legitimerad så fattar denne inte beslut om betyg utan att det är ansvarig, legitimerad klasslärare som fattar beslut om betyg. Huvudmannen anför vidare att "obehöriga som undervisar har handledning av behörig lärare. Det gör att det är en ständig dialog kring bedömningen mellan behörig och obehörig lärare".

Den biträdande rektorn uppger att anledningen till att han står angiven som undervisande lärare och att han har skrivit under samtliga betygskataloger beror på den digitala plattformen som skolan använder. Den biträdande rektorn förklarar att det blivit fel när han skulle skriva ut betygskatalogen och att den betygskatalog som Skolinspektionen tagit del av är samma betygskatalog som finns arkiverad. Den biträdande rektorn uppger dock att betygskatalogerna inte kommer att arkiveras på detta sätt framöver.

Rättslig reglering

Beslut om betyg ska fattas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. (3 kap. 16 § skollagen, 6 kap. 3 § skolförordningen)

Beslut om betyg ska dokumenteras på föreskrivet sätt i en betygskatalog. (6 kap. 10 § skolförordningen, Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2011:123] om betygskatalog).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete gällande beslut om betyg. Av de betygskataloger som huvudmannen inkommit med anges den biträdande rektorn som undervisande lärare i samtliga ämnen och han har även signerat samtliga betyg i betygskatalogen. Vidare framkommer det av utredningen att, om den undervisande läraren saknar legitimation, så fattas beslutet om betyg av den legitimerade klassläraren.

Enligt skollagen ska den lärare som undervisar vid den tidpunkt när betyg ska sättas fatta beslut om betyg. Om läraren inte är legitimerad ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Att den legitimerade klassläraren ensam fattar beslut om betyg istället för att den undervisande läraren tillsammans med en legitimerad lärare fattar beslut om betyg är således en brist.

Det är även en brist att den biträdande rektorn har signerat samtliga betygskataloger och att den biträdande rektorn i betygskatalogen anges som undervisande lärare.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Aros skolor AB verksamhet vid Iqraskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning av behöriga och legitimerade lärare, erbjudande om moderna språk som språkval, extra studietid, garantin för tidiga stödinsatser, anmäla, utreda och fatta beslut om särskilt stöd, betygssättning samt betygskatalogens utformning. Det finns därför skäl att förelägga Aros skolor AB att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Anna Malmenfelt.

Utredaren Åsa Jansson har varit föredragande i ärendet.